

גליון 357

פרשת ויצא - 'יציאות' שבחיינו

הרב עומר דוידוביץ - ישיבת 'מרכז הרב'

פעמים רבות האבות התהלכו ברחבי ארץ ישראל. פעמים שאף אברהם נאלץ לצאת מגבולות ארץ הקודש, אך התורה לא כינתה זאת כיצאיה, אלא או כהליכה או כירידה. נראה כי שינוי זה הוא שגרם לאמירת המדרש¹ שיציאה זו של יעקב – רושם היה בה 'שפנה זיוה והדרה של עיר' אך המפרשים התקשו מדוע היה זה הרושם דווקא בהליכת יעקב ולא בשאר הליכות האבות?²

מן הרב קוק מבחין במושג 'היצאה', בהסבירו את מאמר חז"ל על "היוצא מתלמוד לתלמוד"³:

"עינוי גדול יש לנכנס מתוך הרחבה גדולה של עיונים טהורים, ממוזגים ברגש ושירה כלילת תפארת, אל תוך הקצובות ההלכותיות, שהן שחורות כעורב. אף על פי שזהו יופיו ועוזו קדשו, למשול בעולם המלא מחשכים, זוהמות, ותסיסות מהומיות. אבל בעל הנשמה, המפוארת בהדר קדשה, הוא מרגיש את ענותו הנוראה, את כל חבלי המאסר, בעת יציאה מתלמוד אל תלמוד. והוא צריך תמיד עצה והדרכה נכונה, איך לרפד את היצוע של התוכנים המעשיים לפרטיהם הקשים ברפידות רכות, מלאות יפעה של עדינות החיים. והדר הקודש הנוצץ בהוד החופש והטוהר השמימי, כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר". (אורות הקודש חלק א, פרק יט 'יציאה מתלמוד לתלמוד')

אין ספק שבהליכתו זו של יעקב עוזב הוא את אותו מצב אידיאלי עליון של "יושב אהלים" ומגיע אל לבן הארמי, אותיות רמאי, שם הוא צריך לעבוד ולהתמודד מול עולם מלא "מחשכים וזוהמות".

והוא צריך עצה נכונה, כלשון הרב, ועל כן מגיעה דוקא עכשיו החלטתו של יעקב ללכת לבית מדרשו של שם ועבר. כי כאן נדרש למלאכה חדשה: איך לממש את העיונים הטהורים במקום הקצוב והמדוד של המעשים.

אבל, דווקא יציאה זו, היא שהביאה ברכה גדולה ליעקב, שהרי חזר עם בנין עם ישראל. כי עצם 'היצאה' הזו היא המכניסה את הטוהר השמימי אל העולם שלנו, ואז כל האידיאלים האלה מתלבשים בילדים ובמשפחה בחיים ממשיים.

דומה הדבר למובא במדעי הטבע, ב"חוק שימור האנרגיה", שלפיו אין מושג של 'אנרגיה מתכלה' אלא רק כזו שמחליפה את צורתה.

גם בחיינו אנו נקראים אנו לתת את הלב והדעת, 'לקום מהספר' - ולשאלו היאך נקיים מה שלמדנו, ולצאת מהתלמוד העיוני אל הקצובות של חיי המעשה ולהפריחם.

שהרי אותו זיו והדר שהיה באוהלו של יעקב, כלל לא נעלם, אלא רק עבר אל מעשיו וחיינו של יעקב.

¹ מדרש רבה, רות א

² עיין כלי יקר: "יוש להתבונן וכי אברהם ויצחק לא הלכו ממקום למקום ולמה לא נכתב אצלם לשון יציאה?"

³ מסכת חגיגה דף י, א